

AQUA VITAE

2004, 7e jaargang nr. 1

INHOUDSOPGAVE

Colofon	2
Van de voorzitter	3
Lezingenprogramma voorjaar 2004 afdeling Betuwe	5
Medewerkers voor Verenigingscentrum gezocht	6
Internet, <i>J. Kuijntjes</i>	7
Kennismaken met ..., <i>M. van Beek-Montens</i>	8
Bibliotheek aanwinsten, <i>J. Kuijntjes</i>	10
Opsporing gezocht 1	12
Fragment genealogie Kiep, vervolg van <i>Aqua Vitae</i> 2003-1 en 2, <i>B.H. Kiep</i>	13
Begravenissen in de kerk van Opijnen 1794-1811, <i>R.H.C. van Maanen</i>	21
Opsporing gezocht 2	21
De rode loop in Andelst 1783, <i>W. van de Westeringh</i>	22
Huwelijken voor schepenen van Hedel, 1642-1696 en 1748-1795	26
<i>J.J.A. Buylinckx</i>	
Omslag: Buren in 1866, uit Gemeente atlas van Kuyper.	

*Het overnemen van artikelen zonder toestemming van de redactie is niet toegestaan
De inhoud van de artikelen is voor verantwoording van de auteur.*

NGV AFDELING BETUWE

Colofon

Zie afdelingswebsite: <http://betuwe.ngv.nl>

Losse tijdschriften: € 1,20 per stuk.

Van de voorzitter

Bezinning over ontwikkelingen als gevolg van de voortschrijdende informatietechniek.

De laatste lezing van 2003, op 11 november, gehouden door de heer Van Felius, ging over het onderzoek naar zijn Engelse voorouders. Er werd gebruik gemaakt van moderne technieken, internet e.d. De computerkennis van onze penningmeester, Joop Kuijntjes, was en is ook voor de toekomst onontbeerlijk. De lezing van 14 oktober over de politie vanaf de middeleeuwen tot de 2e wereldoorlog was boeiend. Duidelijk werd, dat de politie in die tijd veel bijbaantjes moest hebben om een boterham te verdienen. In het laatste gedeelte van deze lezing kwam het functioneren van de politie in de 2e wereldoorlog aan de orde in samenhang met de Duitse bezetters en de Nationaal Socialistische Beweging. De politie zat in die tijd tussen twee vuren, enerzijds gehoorzaamheid aan het toenmalige Duitse bewind, en anderzijds hun verplichting tegenover de bevolking en de Nederlandse regering in Engeland. Hierover ontstond een pittige discussie, in hoofdzaak over de verantwoordelijkheid van de politie tegenover de Nederlandse Regering.

De lezing van 9 september, door de heer Dix, ging over vererving van de familienaam in vrouwelijke lijn in het verleden. Wat opviel, was dat men alle opties over namen openhield. We menen dat we in deze tijd een vrij ruime mogelijkheid van vererving in familienamen hebben, maar dat ging vroeger veel gemakkelijker. Wat te denken van een trouwlustige jongeman, die de naam van de erfdochter van een boerderij of kasteel aan moest nemen om met haar in het huwelijk te kunnen treden?

Ik noemde het gebruik van moderne technieken bij lezingen, want dit geeft ongemerkt een verschuiving van belangstelling bij bijeenkomsten en lezingen. Het gebruik van internet voor de genealogie neemt steeds meer toe. Ook de NGV zet, terecht overigens, steeds meer op de internetsite. De belangstelling voor lezingen zal steeds meer gericht zijn op beginners en gevorderden, terwijl het houden van gecombineerde markten heel goed zijn voor de onderlinge contacten. We zullen ook als afdelingen hierop in moeten spelen. Als bestuur en leden moeten we goed nadenken hoe om te gaan met deze veranderende omstandigheden en mogelijkheden. Als het getij verloopt, moet men tenslotte de bakens verzetten. Op het laatst gehouden voorzittersoverleg in Weesp is hierover uitvoerig van gedachten gewisseld.

De afdeling Midden-Gelderland is een voorbeeld van tanende belangstelling voor bestuursfuncties en lezingen. Deze afdeling overweegt samen te gaan met een andere afdeling of op te splitsen, terwijl dit toch een afdeling is van 380 leden.

Verskillende afdelingen organiseren éénmaal per jaar een excursie naar een instelling of organisatie buiten hun regio, ook een mogelijkheid om over na te denken, laat uw mening eens horen!

Wij zoeken voor ons blad, *Aqua Vitae*, gegadigden voor het schrijven van diverse stukjes over genealogie in de ruimste zin, aangezien de beschikbare kopij langzamerhand is uitgeput.

Ons lid, de heer R.H.C. van Maanen kan in verband met persoonlijke omstandigheden voorlopig geen bijdrage meer leveren. U weet allen de grote bijdrage welke door de heer Van Maanen de afgelopen jaren werd geleverd, onze hartelijke dank en we hopen dat hij in de toekomst nog eens voor ons blad zal schrijven. Ook heel hartelijk dank voor zijn bijdrage in de redactiecommissie. Gelukkig mogen we als nieuw lid van de redactiecommissie ons bestuurslid, S. de Klerk, welkom heten. Fijn dat hij dit wil doen.

De heer Van Heusden heeft door persoonlijke omstandigheden gemeend te moeten bedanken als bestuurslid van onze afdeling, we respecteren dit en hopen dat hij t.z.t. weer terugkomt. We danken hem heel hartelijk voor zijn positieve bijdrage en wensen hem met de zijnen sterkte toe.

Maar als gevolg van het bovenstaande zou het wel plezierig zijn, als we het bestuur weer aan kunnen vullen. Voelt iemand zich daartoe bereid, of weet u iemand? Laat het weten. U kunt de telefoonnummers/e-mailadressen in ons blad vinden.

De vergaderplaats in Tiel voldoet aan de eisen, welke wij daaraan stellen, het ziet er naar uit dat we dit als vaste plaats kunnen handhaven, tenzij de kosten te hoog worden

Tenslotte hopen wij u in groten getale op de eerstvolgende lezing in het nieuwe jaar weer te ontmoeten en wensen wij u alvast goede feestdagen en een voorspoedig 2004 toe.

Gijsbert van Aalst

Lezingenprogramma voorjaar 2004 afdeling Betuwe

De lezingen vinden plaats op de tweede dinsdag van de maand in het streekmuseum bij de Waterpoort te Tiel, adres Plein nr. 46-48. Aanvang van de lezingen is zoals gebruikelijk om 20.00 uur.

13 januari *Onderzoek in Oost- en West-Indië, door dhr. M.R. Doortmont.*

De geschiedenis van veel Nederlanders is nauw verbonden met die van Oost- en West-Indië. Velen hebben ook genealogische relaties met de oost en de west. De heer Doortmont zal de weg wijzen naar de archieven en andere bronnen voor genealogisch onderzoek naar voorouders die daarvandaan komen, of daar enige tijd hebben gewoond.

10 februari *Maximiliaan van Egmond, graaf van Buren, door dhr. D.J. Thijssen.*

De heer Jan Thijssen, inwoner van Buren, verdiepte zich in het leven van de vader van Anna van Buren, de eerste gemalin van prins Willem I van Oranje. In zijn lezing neemt hij ons mee naar de eerste helft van de 16de eeuw, de periode waarin Maximiliaan van Egmond graaf was van Buren en Leerdam. In Maximiliaans leven volgen belangrijke functies en historische gebeurtenissen elkaar op. Een aaneenschakeling van zijn boeiende ervaringen in binnen- en buitenland vormt de basis voor deze interessante avond.

9 maart *Het notariaat en notariële stukken als genealogische bron, door dhr. O.J.A.M.J. Dierkxsens.*

Een aantal jaren geleden (voor 1998) heeft de heer Dierkxsens al eens een lezing over dit onderwerp bij ons verzorgd. Een groot aantal van de huidige bezoekers bezocht toen onze lezingen nog niet, daarom hebben we de heer Dierkxsens nogmaals uitgenodigd.

13 april *Afdelingsjaarvergadering*

De agenda en de andere stukken voor deze avond ontvangt u op de bijeenkomst. Zoals u in het voorwoord van de voorzitter hebt kunnen lezen zoeken we een bestuurslid. Tot aanvang van de vergadering kunt u zich nog aanmelden.

Medewerkers voor Verenigingscentrum gezocht

Collecties nog beter toegankelijk

In Gens Nostra september 2002 deden wij aan alle NGV-leden een oproep ons te komen helpen om de in het Verenigingscentrum (VC) aanwezige collecties digitaal toegankelijker en bruikbaar te maken. Ruim 45 leden hebben positief gereageerd op onze oproep. Op 15 oktober 2002 is deze groep mensen heel enthousiast van start gegaan met het invoeren in de computer van de familienamen uit kwartierstaten en genealogieën, die in de Bibliotheek-Boeken, zoals kwartierstatenboeken, voorkomen. Een hele klus, maar op dit moment zijn de kwartierstaten en kwartierstatenboeken praktisch klaar en is men inmiddels begonnen met de genealogieën.

Nog veel meer hulp nodig

Er zal de komende jaren nog heel veel werk verricht moeten worden, niet alleen aan het ontsluiten van de boeken en tijdschriften, maar ook van bidprentjes, knipsels en heraldische afbeeldingen. Daarom doen wij een dringend beroep op u als lid van de NGV ons hierbij een handje te komen helpen. Dus als u wat vrije tijd heeft, een computer en misschien een scanner bezit, neemt u dan contact met ons op. Want alleen met uw hulp kunnen wij dit alles realiseren.

Ook tijdens de openingsdagen van ons VC op donderdag en zaterdag van 10.00 tot 16.00 uur kunnen wij hulp gebruiken voor o.m. de uitleen van boeken, tijdschriften, microfiches, knipsels en documentatie. Op de woensdagen is hulp nodig voor het sorteren van advertenties, het maken van kopieën voor de Dienst Bestellingen en diverse werkzaamheden bij de beide bibliotheken.

Voor inlichtingen en aanmeldingen kunt u schrijven of een e-mail sturen naar:

NGV Verenigingscentrum, Papelaan 6, 1382 RM Weesp.

E-mail: info@ngv.nl

U kunt ook contact opnemen met W.H. van der Horst-Harkema, Grondmolen 44, 4133 ED Vianen, tel.: 0347-372243 of 06-26344054

Wij rekenen op u!!

Internet

J. Kuijntjes

Genlias Monitor

Een aantal onder u zal al wel eens gebruik hebben gemaakt van GenLias. De pagina's zijn sinds kort gewijzigd en het zoeken gaat nu snel. Om te weten of er nieuwe gegevens zijn moet je echter regelmatig terugkeren en weer zoeken. Daarom is het volgende, dat ik van de heer Donatz doorkreeg, interessant: Door Bob Coret is een oplossing gemaakt voor het zoeken in GenLias. Op zijn internetpagina heeft hij een zgn. Genlias Monitor gemaakt. De werking is eenvoudig. Je geeft maximaal 10 achternamen op. Hiermee wordt GenLias doorzocht en je krijgt het resultaat per e-mail toegestuurd. Hierna zal de Genlias Monitor op gezette tijden hetzelfde zoekprofiel voor u uitvoeren op GenLias. Als er nieuwe resultaten zijn krijgt u de toevoegingen per e-mail opgestuurd. Op deze manier kunt u de belangrijkste families in uw onderzoek automatisch in de gaten houden. Er zijn geen kosten aan verbonden.

Het adres is: <http://www.coret.org/genliasmonitor/>

TOP

Een andere overkoepelende zoekmachine is Toegang Tot Personen (TOP). Via deze pagina kunt u met 1 zoekvraag door een aantal databases tegelijk laten zoeken. Op dit moment zijn er 13 databases aangesloten. Mijn zoekvraag gaf geen resultaat, maar toen ik op 1 van de deelnemende pagina's ging zoeken kreeg ik wel een resultaat. Maar misschien lag dit aan mij en heeft u meer succes.

Het adres is: <http://top.archiefplein.nl>

Kadastrale kaarten en Oorspronkelijk Aanwijzende Tafels (OAT)

Sinds september zijn alle kadastrale minuutkaarten uit 1832 op internet raadpleegbaar. Er is ook een klein gedeelte van de OAT's aanwezig. Deze zijn gescand, dus in de oorspronkelijke vorm te raadplegen. Er is een koppeling aangebracht tussen het perceelnummer van de kaart en de bladzijde van de OAT. Om de werking van de pagina te begrijpen is enige oefening nodig.

Het adres is: <http://www.dewoonomgeving.nl>

Afdelings homepage

Als u zelf een homepage heeft met genealogische gegevens, kunt u een link op laten nemen op de homepage van de afdeling. Doorgeven aan J. Kuijntjes

Onderzoek in Engeland

Behandelde pagina's tijdens de lezing van Hans van Felius op 11-11-2003.
Deze en bovenstaande staan ook vermeld op de afdelings homepage onder Links.

Wolverton and district archaeological and historical society:
<http://www.mkheritage.co.uk/wdahs/Thornton/>

Genealogie in Groot Brittannië en Ierland: <http://www.genuki.org.uk/>
Nationaal archief: <http://www.pro.gov.uk/>
Zoeken in meerdere pagina's: <http://www.a2a.org.uk/>
Oude boeken op CD: <http://www.rod-neep.co.uk/>
Buckinghamshire Family History Society: <http://www.bucksfhs.org.uk/>

Kennismaken met

M. van Beek-Montens

Kennismaken met

Mevrouw **A.C. van Schaik - Krebs** (lidnr. 129868)
Sinds enkele maanden is mevrouw Van Schaik toegetreden tot de afdeling Betuwe. Dat het lidmaatschap gekoppeld werd aan onze afdeling, was een prettig toeval, omdat voorouders van haar man rond 1750 al in het rivierengebied te vinden zijn. Toch lag het eerste doelwit van haar genealogische belangstelling niet in deze omgeving. Haar betovergrootvader zou uit Zwitserland zijn gekomen, hoorde zij als vijftienjarige van haar vader. Veel later, toen haar moeder een asbakje aantroef met afbeelding en opschrift van een hotel in Interlaken werd haar nieuwsgierigheid gewekt. Op allerlei manieren achterhaalde zij de feiten, die zij tenslotte tijdens een gezinsvakantie in het mooie Berner-Oberland liet bevestigen. De oudste bekende Krebs kwam vanuit Noflen in Zwitserland als huursoldaat in de Zuidelijke Nederlanden terecht. Zwitserland, onder Napoleons invloed de Helvetische Republiek genaamd, was toen gedwongen 16.000 huursoldaten aan het leger van Napoleon te leveren. Overigens beschikte ook Engeland over zogenaamde Zwitserse Regimenten. Dit speelde zich af rond 1815. Na de val van Napoleon, nam koning Willem I een aantal soldaten over in het Staatse leger, waaronder huursoldaat Krebs. In Antwerpen was hij inmiddels in het huwelijk getreden met een "breidster". Zijn werk liet het gezin van kazerne naar kazerne trekken, waaronder 's-Hertogenbosch en Bergen op Zoom. Hij was bovendien tamboer-majoor, wat meteen iets meer zegt over de man Krebs. Hij moet ten

opzichte van zijn collega's een klein kereltje zijn geweest. "Juist dit soort bijzonderheden" zegt mevrouw Van Schaik, "maakt stamboomonderzoek spannend". Naast een brede interesse in geschiedenis is zo'n opmerking bijna bepalend voor het doorgaan met genealogisch en ander historisch onderzoek. In de 15 jaar waarin zij raadslid was, werd van de geschiedenis van Arkel de onderste steen boven gehaald, als gevolg waarvan nog altijd een deel van de Arkelse historie (oudste vermelding in 983) in herinnering wordt gebracht tijdens de vijfjaarlijkse feestelijkheden. Een belangrijke rol vervulde hierbij een buitengewoon geïnteresseerde fractiegenoot, die een verwoed onderzoeker bleek van Arkelse geschiedenis en Arkelse verhalen. Mevrouw Van Schaik was er met plezier bij betrokken.

In de afgelopen jaren heeft zij, eerder ook samen met haar man, een fiks aantal ordners gevuld met genealogische gegevens. Foto's, data, plaatsen....

Krebs, vanaf ± 1800 / Zwitserland, België, Noord-Brabant

Van Schaik, vanaf ± 1750 / Deil, Geldermalsen, Hien, Dodewaard, Poederoijen

Verheijden, vanaf ± 1650 / Brabant, 's-Grevelduin-Capelle

Boskaljon, vanaf ± 1850 / Deil, Geldermalsen

Cornelia de Jong en **Johanna de Vos**, gehuwd met een Boskaljon, ± 1850.

Dit zijn de namen waar het om draait, waarover al veel beschikbaar is, maar waarbij aanvullingen altijd welkom zijn.

Mevrouw Van Schaik is bereikbaar per telefoon: 0183-561690 en per e-mail: gvanschaik@ncrvnet.nl.

Kennismaken met

De heer **J. Thien** (lidnr. 106396)

Hans Thien zal bij veel lezers bekend zijn als de man die de leestafel* verzorgt tijdens de bijeenkomsten van de afdeling. Maar er is meer. De heer Thien werd lid van de NGV in januari 1974. Nog even en dan zijn de dertig jaar vol! Op zeventienjarige leeftijd begint de eerste speurtocht. Familieverhalen en familiefoto's riepen de nodige nieuwsgierigheid op. Mooie oude foto's van overgrootouders van moeders kant tegenover het verhaal dat zijn grootvader van vaders kant te vondeling was gelegd.... Al heel snel ontdekte deze kleinzoon Thien hoe huwelijks- en geboorteaktes een verbloemde waarheid kunnen blootleggen. Zijn opa werd als "vondeling" opgevoed in het ouderlijk huis van zijn moeder. Als deze feiten duidelijk worden, is de kiem voor echt onderzoek gelegd. Binnen drie jaar komen er zo'n 250 voorouders in beeld. Dat is snel, we spreken hier over het internetloze tijdperk. Hans Thien zegt dat hij geluk had met zijn betrekkelijk kleine zoekgebied, waardoor verre reizen hem bespaard bleven. De stad Utrecht herbergde zijn vaders voorgeschiedenis, zijn moeders familie is afkomstig uit de Neder-Betuwe en het graafschap Buren. Dat de leenregisters van de graven en de rekeningen van de rentmeesters van Culemborg bijzonder ver

teruggaan in de tijd is eveneens een voordeel bij zoeken in het rivierengebied. Het gebied levert ook de reden om in 1991 de afdeling Arnhem in te ruilen voor NGV afd. Betuwe.

Anno 2003 hebben ruim 1700 voorouders, verzameld in genealogieën en kwartierstaten, hun plaats in de computer gekregen. Niet meegeteld zijn de lijnen die vanuit enkele kwartieren terugvoeren naar Karel de Grote. De namen die daarmee samenhangen werden al op allerlei plaatsen gepubliceerd. Als in de toekomst tijd en ruimte overschiet, wordt wellicht ook de uitwerking van de betreffende kwartieren aan de verzameling Thien toegevoegd. Hiervoor komen o.a. in aanmerking de familie's **Van Essevelt** en **Wtenwerde**. Andere belangrijke namen uit de kwartieren van Hans Thien zijn: **Van Gent, Quint, Verbrugh, Van Eck** (diverse families), **Van Hattem, De Kock, Verkuijll** en **Van Haaften tot den Engh**. Vooral over de laatste familie zijn vondsten, opmerkingen en aanvullingen zeer welkom. De familie leefde in de 15de eeuw in de omgeving van Tuil.

De heer Thien is te bereiken via e-mail: hans.thien@obwagingen.nl
Bovendien kunt u hem ontmoeten tijdens de afdelingsbijeenkomsten in Tiel.

*) Deze activiteit is een onderdeel van zijn DIP-functie. Dienst Informatie en Promotie is een van de diensten NGV. Op de tafel vindt u o.a. de tijdschriften van andere afdelingen, een handleiding/ aanmoediging voor beginnende genealogen en informatie over de NGV en het lidmaatschap.

Bibliotheek aanwinsten

J. Kuijntjes

Sinds het vorige nummer van *Aqua Vitae* zijn er weer enkele wijzigingen in het boekenbestand geweest.

No. 433.

Leven en werken in de Lingestreek.

Door Paul Brusse.

In deze uitgave wordt de ontwikkeling van de lingestreek tussen 1850 en 2000 behandeld. De landbouw was tot na 1950 de belangrijkste economische sector, deze wordt uitgebreid besproken. Verder worden ook de ontwikkelingen in de nijverheid, industrie en dienstensector behandeld. Hierbij komt de rol van de

overheid – ruilverkavelingsprojecten, ruimtelijke ordening, groene ruimte – eveneens uitvoerig ter sprake. Speciale aandacht is er voor de coöperatieve beweging en de banken die daaruit voortkwamen. Wat was hun rol in de ontwikkeling van de streek en de welstand van de bevolking.

Van een aantal, voor de streek belangrijke personen, zijn korte levensbeschrijvingen opgenomen. Het boek is rijkelijk voorzien van illustraties. Ook een uitgebreide bronvermelding en een index op geografische namen en persoonsnamen ontbreken niet.

Begin november hebben mevr. Grimberg en ik de bibliotheek doorgespit, omdat het vermoeden bestond dat een aantal uitgaven niet meer aanwezig zijn. Helaas is dit het geval, waarschijnlijk ontstaan doordat tijdens onze aanwezigheid op genealogische markten er boeken zijn geleend zonder dit te noteren. Ook kunnen op de markten mensen boeken hebben meegenomen zonder de intentie te hebben deze terug te brengen. Daarom het verzoek: Heeft u nog boeken uit de bibliotheek, geef dit dan door aan mevrouw Grimberg.

Bij het doornemen kwamen we ook een aantal uitgaven tegen, die of niet zijn geregistreerd of een a-nummer hebben terwijl dit a-nummer niet in de lijst staat. Deze hebben nu een nummer gekregen, waarvan hieronder de lijst volgt. Ook kwamen we een reeds genummerd boek tegen dat niet in de lijst staat.

434	De Nederlandsche Leeuw, jaargangen	1982-1983
435	De Nederlandsche Leeuw, jaargangen	1988-1989
436	De Nederlandsche Leeuw, jaargangen	1990-1991
437	Kwartierstatenboek Prometheus dl. 15	T.H.Delft, 1998
438	Kwartierstatenboek Prometheus dl. 16	T.H.Delft, 2001
439	Stadsrekeningen Culemborg, 1374, 1376, 1379, 1412-1413, 1419-1420, 1422-1423, 1415-1426 Door J. Kleijntjes uit de Navorscher deel 64, index door M.J. IJzerman	
440	Conceptinventaris van het archief van de polder Heesselt, 1839-1956	R.H.C. van Maanen, 1997
441	Verpondingskohier van de landerijen en huizen gelegen onder Enspijk, 1681	R.H.C. van Maanen, 1997
442	Index op de schuldbekentenissen in de collectestaten van de 40e penning in de dorpen Buurmalsen en Tricht, 1730-1793	R.H.C. van Maanen, 1996
443	Index op de transacties van de onroerende goederen en de schuldbekentenissen in de collectestaten van de 40e penning in de dorpen Buurmalsen en Tricht, 1690-1699	R.H.C. van Maanen, 1996
444	Index op de dopen van de N.H. Gemeente Rumpt, 1772-1811	R.H.C. van Maanen, 1998
445	Inventaris van het archief van de gemeente Heukelum, 1811-1938	R.H.C. van Maanen, 1996
264	Kijken tussen de dijken; Monumentenroutes door de Betuwe Batavorum 1990	St. Tabula

Opsporing gezocht 1

Mijn familie is voor een gedeelte afkomstig uit de Betuwe, voornamelijk uit Geldermalsen, Tricht en Buurmalsen. In de loop van de jaren heb ik wat gegevens verzameld, teruggaand tot ongeveer 1750. Mocht iemand interesse in deze gegevens hebben dan ben ik bereid deze uitgebreider af te staan. Mocht blijken dat iemand verder is gekomen dan ik - ik zit 'vast' met de Van Gelderens - , dan hoop ik van hen te horen. Antwoord graag via de redactie van *Aqua Vitae*.

1. Elsa E. van Gelderen, Rotterdam 19-06-1950
2. Herman C. van Gelderen, Hardinxveld 28-09-1913
3. Daphne E. van Gelderen-Davis, Londen 06-05-1925
4. Arie L. van Gelderen, Buurmalsen 21-03-1891
5. Elsje den Breejen, Hardinxveld 06-04-1891
8. Hermanus C. van Gelderen, Buurmalsen 11-11-1853
9. Egje van Meeteren, Tricht 11-02-1858
16. Willem van Genderen, Geldermalsen 18-10-1820
17. Huybertje Beekman, Buurmalsen 23-01-1825
32. Mattheus J. van Gelder, Geldermalsen 09-05-1800
33. Anna M. Blok, Buurmalsen 08-01-1796
64. Jan Teeuwen van Gelder, Geldermalsen 28-11-1756
65. Elisabet van Ringelesteyn, Geldermalsen 08-11-1761
128. Mattheus/Teeuw van Gelder
129. Maria Hoen
256. Hendrik Teeuw van Gelder
257. Maayke Verwey, overl./begr. in kerk Tricht. ong. 1779 als wed.

Elsa, E. van Gelderen
Kruidentuin 61
3078 LK Rotterdam

Fragment genealogie Kiep, vervolg van *Aqua Vitae* 2003-1 en 2

B.H. Kiep

Den 10 ^e September 1772 Coram alle de Schepenen. Exempt van Mil van Rossum de Groot en van den Berg	Articulen gedaan maken en aan de Edele Agtb.Heeren Scheepenen der Steede heukelum overgegeven uit den naamen de van weegens Laurens de Groot Drossaart der voorn. Stad om daar op te hooren Hend: Sar
---	--

1
of hij gevange niet heeft gehoord dat de twee ossen door hem gevange bij de Jood te Leerdam verkogt van Claas den Adel waren gestolen en uit de wijde gehaalt
De gevange andw. neen

2
of hij gevange niet begreep dat Pieter de Groot door de vraagen gezegdens die dezelve aan hem gevange deed wanneer hij zijde volgens het andw. ad art: 5 van 't voorig verhoor *Henk hebt gij schuld Zegt de waarheid* het geval met die twee ossen bedoelde
De gevange andw. neen

3
of hij gevange dan door die ook niet begreep dat P: de Groot door die woorden *hebt ge schuld* verstond *hebt gij die gestolen.*
De gevange andw. neen

4
Zoo neen wat hij gevange dan door die vraag van Pieter de Groot verstont
De gevange andw. dat hij schuld had meenende Geld schuld particulieren schulden

5
Zo ja of hij gevange dan daar zijn antwoord *Ja ik heb schuld* ook niet verstond *Ja ik heb die ossen gestolen*
De gevangene andwoord neen maar meende particulieren schuld gelijk hij had.

6
Zo ja of hij zulks dan als nog niet wil bekennen
De gevange andw. neen

7
Zo neen wat hij dan met dat antwoord bedoelde 't geen hij op de vraag van P: de Groot gegeven heeft.
De gevange zegt te bedoelen zijn particuliere schuld

8
Hoe dit te pas kwam
De gevange andw. dat over geen geldschuld gesproken is en zegt van geen diefstal van vee gesproken heeft of criminele schuld

9a
Welke de luiden geweest zijn die hem geraden hebben aan Claas den Adel voor die twee beesten geld te geven en de zaak met den adel uit de wereld te maken en om welke reede zulks was
De gevange andw. Jan Hak het hem geraden hebbende de zaak met Claas den Adel te stellen de Procureur Pollitz heeft hem zulks ook geraden en zegt verder dat hij des avons circa agt uur is bij Jan Hak gekomen en zijde teegen hem daar zijn twee beesten van mij gearresteerd die ik

gekogt en betaald heb door Claas den adel daar antw.de Jan Hak op wat swarigheid die zaak moet gij maar afd stellen. En zijnde pollitz hem tegen gekomen daags daar aan die tegen hem zijde gij moet met Claas den adel de zaak uit de wereld maken en zegt geen reden gehad te hebben om die zaak uit de wereld te helpen.

9b

of hij de zaak met den adel niet heeft uit de zaake weereld gemaakt alleen om die reeden dat het niet rugtbaar zoude worden dat hij ze gestolen had.

De gevange andw. neen

10

of die luiden hem dien raad gegeven hebben in allen gevallen of hij schuld had of niet dan of die luijden hem zulks hebben aangeraden zeggende of veronderstellende dat hij er schuld aan had.

De gevange antw. Niet te weten wat zij veronderstelde en dat zij 't ook niet teegen hem gezegt hebben.

11

of hij zijn paarden te Spijk verkogt niet onder de waarde na zijn begrip heeft verkogt

De gevange andw. neen

12

Zo neen waarom hij dan die voorwaarde bij maakte dat als hij 't geld weerom gaf hij de paarde weerom konde krijgen

De gevange andw. dat hij dan zijn eijge waar weerom had.

13

Zoo Ja waarom hij zulks deede en of dat niet daarom geschiede om dat hij dezelve maar spoedig verkogt zou hebben en dan de vlugt te neemen.

De gevange andw. om geen reeden en geen reeden gehad te hebben om te gaan vlugten. Zegt nader bij herdenking om dat zo veel schulden had die paarden verkogt te hebben.

14

Of de reeden die hij gegeven heeft ad art. 45 van het tweede dat hij namentlijk zijn paarden te Spijk heeft verkogt om dat de luiden geld van hem moesten hebben niet verdigt is vermits hij ad art. 26 van het derde verhoor zegt geen schulde daar van betaald te hebben en of mitsdien de waare reede van die verkoop niet is om dat hij ging vlugten.

De gevangen andw. dat hij bij herdenking dat Jan van Beest en de Graaf hebben afgehouden dat zij van hem hebben moesten en anders geen schulden daarvan betaald heeft. En antwoord op het tweede neen niet te gaan vlugten.

15

Wie er tegenswoordig zijn geweest toen hij met Klaas den adel de zaak uit de wereld heeft gemaakt

De gevange antw. Piet den Brouwmeester Antonij de Groot en na zijn best geheugen Pollitz.

16

Waarom hij art. 15 van het 2^e verhoor ontkent dat het eene beest te Leerdam is af gehat gehakt dienzelve dag op welke het geslagt is 't geen hij nogtans erkent ad art. 6 van het 3^e verhoor.

De gevange antw. dat zulks niet weezen kan en erkent abuijs geantwoord te hebben meenende het beest dat bleef hangen.

17

Wie er tegenswoordig zijn geweest toen hij de paarde te Spijk heeft verkogt.

De gevange zegt Frederik de Graaf en Jan van Beest, de vrouw van Frederik de Graaf en de zoon van Joost Klijn genaamt Gijs en Pieter Vermeulen.

18

of hij nog niet moet bekennen de ruijn van Corns. de Swart uit de stal gestolen te hebben

De gevange antw. neen

19

of hij nog niet moet bekennen het paard van Marsebeen verkogt te hebben

De gevange zegt neen

20

of hij zig aan geen meerdere veedieverij heeft schuldig gemaakt. Zo Ja aan welke

de gevange antw. aan geen misdaden of geen veedieverij sig schuldig gemaakt te hebben

21

Wie hij door die Roode Blixsems die hij ad art. 7 van de Confrontatie van Peter van Buren gezegt heeft *het in de oogen te laten druipen* verstaan heeft

De gevange antw. Gijs Kiep, en zijn zoon

22

Waarom hij zulks ad art. 16 van het eersten verhoor heeft ontkent.

De gevange antw. bij nader herdenking is in gedachten gekomen en door den getuige zijn reeden dat zulks zoude mogen gepasseert zijn

(get.) dit merk + stelt Hendrik Sar

Aldus bij denzelven Hend: Sar geantwoord zoals voor ijder articul genoteerd staat en door hem gepersisteert en ondertekend (onderstont)

Bij mij oudste Scheepen en in plaats van den Secretaris getijkent (was geteekent)

Gerrit van der Haven

De zaak van Salomon Reynoutsz Kiep

Tot slot volgt hierna de beloofde passage over de ter dood veroordeling van een KIEP in Amsterdam. Omdat de naam KIEP zijn oorsprong heeft in het oud-saksische taalgebied van Sleewijk Holstein tot in het oostelijk Oostzee gebied is een familierelatie niet uitgesloten. Nader onderzoek, ook naar een relatie met de KIEP-en uit de omgeving van Wormerveer, moet nog plaatsvinden. Het is een prachtig stuk, dat ik heb laten opzoeken in het archief van de stad Amsterdam. Hoewel de relatie met de Betuwe dus volkomen onduidelijk is (maar wie weet wat er nog komt?) wil ik het de lezer niet onthouden.

Wij kennen allemaal wel de beroemde, in 1632 door Rembrandt geschilderde, "Anatomische les van dr. Nicolaas Tulp". Professor Tulp werd op 24 november 1628, enige maanden na de dood van zijn voorganger Fonteyn, benoemd tot praelector anatomiae in Amsterdam. Op 31 januari 1631 deed hij zijn eerste openbare ontleding.

Professor Tulp heeft meerdere openbare ontleding verricht. Eén ervan, op een manspersoon, is vereeuwigd op een schilderij van Christiaan Coevershof, dat in de jaren zestig door de Chirurgijnkamer in Gouda is aangekocht. Hoewel het jaartal op het schilderij niet meer helemaal te lezen is (1670), lijkt het waarschijnlijk dat het schilderij is voltooid in het jaar 1640 en dat de ontleding plaatsvond in 1639.

Wanneer mocht een lijk ter beschikking van de wetenschap worden gesteld? In de eerste plaats vond ontleding slechts plaats op terechtgestelden. De vonnissen stonden vermeld in de justitieboeken van het rechterlijk archief. In de tweede plaats moest de vrieskou zorgen voor enige mate van conservering van het lijk. In de derde plaats moest sprake zijn van een onverbeterlijke misdadiger, hoewel de ernstige gevallen na executie als voorbeeld aan de Volewijck (aan de overzijde van 't IJ) opgehangen werden en dus niet voor ontleding in aanmerking kwamen.

Er vonden in die tijd in Amsterdam nogal wat executies plaats, doorgaans enkele dagen nadat het vonnis was gewezen. Er zaten opmerkelijk veel buitenlanders bij. Dit heeft natuurlijk te maken met het feit dat Amsterdam in de Gouden Eeuw gelukszoekers en opportunisten uit alle hoeken van Europa aantrok. Met zekerheid valt niet te zeggen wie in 1639 op de snijtafel van professor Tulp lag. We weten uit de justitieboeken echter wel wie in die periode tot executie met het zwaard of het koord werden veroordeeld.

In de confessieboeken en de justitieboeken van de stad Amsterdam vinden we terug dat Salomon Reynoutsz KIEP van Dantzig, een notoir misdadiger, op 28 juli 1639 ter dood werd veroordeeld. Hij heeft de executie niet beleefd, want hij overleed voor de voltrekking van het vonnis.

Overigens vinden we in Gdansk, West Pruisen, rond 1830 te Gross Zuender nog steeds KIEP-en. Het huwelijk tussen Eduard Wilhelm Kiep en Marie Louise Wessel is daarvan een voorbeeld.

Van Salomon Reynoutsz KIEP is niet veel bekend. Waarschijnlijk werd hij in Dantzig, zo'n 700 kilometer ten oosten van Hamburg aan de Oostzee, geboren. Zijn huwelijk is in Amsterdam (nog) niet gevonden.

Het is niet waarschijnlijk dat er een familierelatie bestaat met onze stamvader Gijsbert Jansz Kiep, die rond 1655 geboren moet zijn als zoon van ene Jan Kiep, die rond 1640 zal zijn geboren. Helemaal uit te sluiten is het echter ook niet.

Op basis van gegevens uit het Gemeentearchief van de stad Amsterdam is het volgende te reconstrueren:

Salomon Reynoutsz Kiep, geb. Dantzig (huidige Polen) ca. 1595

tr. *N.N.*

Uit dit huwelijk:

1. Lijsbet, doop Amsterdam 27-10-1633

Lijsbet werd gedoopt in de Evangelisch-Lutherse Kerk als dochter van Salomon Kip. Getuigen waren Gerrit Gerritsz en Trijntje Pieters

2. Angenietje, doop Amsterdam 26-3-1635

Angenietje werd ook gedoopt in de Evangelisch-Lutherse Kerk als dochter van Salomon Kyp. Getuigen waren Jan Jacobsz en Willemte Cornelis

Uit het confessieboek van de stad Amsterdam blijkt dat Salomon Reynoutsz Kiep op 10-9-1637 wordt ondervraagd over de vermeende diefstal van linnen. Daarbij bekent hij tevens dat hij loopt te bedelen. Nog geen maand later, op 3-10-1637, wordt hij blijkens het Justitieboek veroordeeld tot een jaar tuchthuis omdat hij een brouwer lichamelijk letsel had toegebracht. Daarna moet hij zich natuurlijk wel keurig gedragen.

In het Justitieboek van de stad Amsterdam staat op 28-7-1639 het proces-verbaal opgenomen over een nieuwe zaak waarbij Salomon Reynoutsz Kiep was betrokken. Zijn eerdere veroordeling tot een jaar tuchthuis vanwege de steekpartij met de brouwer is men niet vergeten.

Nu had hij zonder aanleiding een vrouw achterna gezeten met een bloot mes en haar daarmee in haar eigen huis verwond. Toen twee dienaars hem op 26 juli 1639 daarover thuis wilden aanspreken bedreigde hij ze met geweld (geweer) en hield de deur gesloten. De baas van de dienaars (de Substituut, plaatsvervanger van de schout) moest er zelf aan te pas komen en deze gaf Salomon Reynoutsz Kiep te verstaan dat hij kwam om hem te arresteren.

Salomon achtte het beter niet open te doen en vluchtte naar de zolder, waarop de Substituut opdracht gaf om de deur te forceren. Een van de dienaars ging naar boven waar een gevecht ontstond. In dat gevecht werd Salomon een mes afhandig gemaakt, maar hij bleek een tweede mes te hebben. Uit puur lijfsbehoud zag de dienaar in het gevecht geen andere mogelijkheid dan Salomon met diens eigen mes te verwonden. Hij kon Salomon niet aan, maar kreeg versterking van de inmiddels naar boven gekomen Substituut, die met een geweer was bewapend. Voordat deze het besefte maakte Salomon Kiep hem zijn geweer afhandig en gooide het weg. Daarop vluchtte Salomon naar beneden. Zover is hij niet meer gekomen, want de Substituut ging hem achterna, terwijl versterking van beneden hem insloot.

In de namiddag overleed hij aan zijn verwondingen.

Het gerecht besloot, de eis en de conclusie van de Schout gehoord hebbende, dat het lichaam “sal worden gebracht ende begraven ten plaetse daer men gewoon is de misdaders te begraven”. Aan het vonnis werd bekendheid gegeven “na voorgaende clockegeslagh van ‘t Spuye”.

De zaak van Salomon Reynoutsz KIEP staat opgetekend in het Confessieboek en in het Justitieboek van de stad Amsterdam. Zowel de originele akten als de transcripties hiervan zijn opgenomen op de volgende bladzijden.

In het **Confessieboek** van de stad Amsterdam vinden we onderstaande vermelding d.d. 10 september 1637 (archief 5061, nr. 303, folio 26’). Blijkens de inschrijving wordt hem ten laste gelegd dat hij een paar repen linnen wilde stelen. Hij ontkent dat, maar wordt toch veroordeeld omdat hij loopt te bedelen.

De transcriptie luidt:

*Salomon Kiep van Dantsick, out omtrent 42 Jaere,
Zeevaartman, gevraacht ende
Oft hij niet moetwillichlijck eenig linnen ende sulcks
Aan reepen gesneeden hebben
Seyt het linnen .. oirbaer gesneeden te hebben
Den 10^e Septembris 1637 [naam] ... heer Schout
..... Backer schepenen
..... men gevraacht ende
Bekent twee (?) jaere geba...(?) te
Bekent te loopen bedelen.

..... ende de Subst(ituut) Vl(a)s(vat)*

In het **Justitieboek** van de stad Amsterdam vinden we nog geen maand later, op 3 oktober 1637 (archief 5061, nr. 578, folio 205) weer een zaak waarbij Salomon Reynoutsz Kiep was betrokken.

Blijkens de inschrijving in het justitieboek wordt zijn voorlopige straf, die hij doorbracht in het Tuchthuis, door deze nieuwe zaak omgezet in een straf van één jaar tuchthuis. Tevens wordt hem nu goed de wacht aangezegd. De transcriptie luidt:

*Salomon Kiep van Dantsich, Is uyt zake hij den
Substituyten Vlasvath, ende de brouwer
die hem over zijne moetwille poogde
te apprehenderen, niet alleen afzijdelijck
geresisteert, maer oock de selve brouwer
aen zijn voet gequetst heeft, bij Schepens
gerecht gebracht, wonende in het Tuchthuys
deser Stede, daerinne hij bij provisie geseten
heeft, omme aldaer te arbeijden tot discretie
van de Regenten, van nu aff den tijt van
een Jaer op poene van meerdere straffen,
Vonnis, ende pres(entie) ut s(upra)*

In hetzelfde **Justitieboek** vinden we onderstaande vermelding d.d. 28 juli 1639 (archief 5061, nr. 579, folio 9 en 9’). De transcriptie luidt:

*Also Salomon Reynoutsz Kiep, van Dantsich, hem in alle
ongebondenheyt van leven, met pijpestelleryen, vechten
en quetsen van personen en andersints, zoo verme heeft
verkosen, dat hy daerover tot meermalen alhier in appre-
hentie is gevaeren ende laest op den 3e Octobr 1637
gecondemneert is in’t Tuchthuys alhier (waerinne
hy by provisie was gebracht) te blyven, ende aldaer
doorbrengen tot descretie van Regenten, den tyt van
een jaere, oppene zoo hy zyn confinement quame te
infringeren van meerdere stulatsen, ten oorsake
hy den Substituyten vlasvat ende Brouwer, die
uyt last van Heeren Schepenen ware uytgecomen
om hem, over syne groote moetwille ende dat hy
zeker persoon gegrief hadde, te apprehenderen
niet alleen .. feyte ... hadde gerequesteert
maer oock met een opsteecker den selven
Brouwer in zyn been hadde gequetst, =
Ende de voors. Salomon Kiep in zyn gewoon ..
boos ende verkoos Leven continuerende, hem niet
en heeft ontsien, op Dinsdagh voorleden, =
wesende den 26^e deser twee Dienaers van de
Substituyt Heer, hem willende apprehenderen
over syne moetwille, ende dat hy zekere
vrouwspersone, in zyn buyrte wonende, zonder
eenige reden en oft oorsake, met een bloot
mes najagende tot aen binnendeur van haer
huys, na dese knie gesneeden ende haer een opening
in de mouw gemaect hadde, den zekeren
Dienaers buyten zyn huys, daermee hy was
gekomen, met geweer te houden, ende haer met
een bloot mes feyte.. te requesteren, zulcdat
middelertyt de Substituut Heer Zeeff daer bij
is gecomen, ende van denzelven vermaent
zijnde, hem gevanck .. te willen geven, =
hy tot ... machtinge van justitie daer op
niet heeft willen passen, welk minde
deur van den huysen open doen, zulcdat deselve
Substituyt genootsaect is geweest last
te geven, om deselve deur met geweer te
doen openen, ‘t welck hy Salomon Kiep be-
merckende, is daer over na boven toe op de
solder gelopen, ende aldaer van een van ‘s
Heeren Dienaers gevolgt zijn, hem echter
noch niet heeft willen gevangen geven, waer
tevens den selven Dienaer met een tweede
mes, also hem het eerste al affhandig was
gemaect, zulck is aengegaen, dat hy denselven*

in voegen dat deselve Dienaer, die tot nodige defentie van syn lyff hem Salomon Kiep in 't voors. gevecht oock een wonde in 't lijff hadde geïnflingeert, hem noch heeft moeten verlaten, ende is hy Salomon Kiep noch vorden tegen den Substituyt Heer aengegaen, hebbende den selven zijn geweer affhandigh gemaekt ende voorts force.. onder de voeten gesmeeten, ende willende den volgende van de trappen affgaen, is van den zelven Substituyt gevat, ende met behulp van andere Dienaers, daer by comende, voorts vast gehouden, ende also vervolgens alhier in de boeyen gebracht, alwaer hy corts na den middagh aen voors. wonde desen werelt is overleden, Soo ... dat mijne Heeren van de Gerechte, gehoort den eysch en de conclusie van mijn Heere de Schout ende gesien de informatien by den zelven op genomen, is overgeleyt ende op alles wel gelet, = geordonneert hebben, ende ordonneren bij desen, dat voorts het doode lichaem van Salomon Kiep, alleen door 's Heeren Dienaers, sal worden gebracht ende begraven ten plaetse daer men gewoon is de misdaders te begraven, Actum ende na voorgaende clockegeslagh van 't Spuyse, = deser Stede gepubliceert den 28. July 1639. Puntis den Heeren Schout, ende Geelvinck burgermeester, ende allen den Schepenen, demp..en Heynst ende Reynier Zeeff.

*Bij mij als
(get.) Bruijning
1639*

Begravenissen in de kerk van Opijnen 1794-1811

R.H.C. van Maanen

In de kerkrekening van de N.H. gemeente Opijnen staan onder het hoofdstuk ontvangsten enkele posten van begravenissen vermeld. Omdat deze dateren van vóór de invoering van de burgerlijke stand en dan met name de overlijdensregisters is het overnemen van de informatie zinvol.

1794	Weduwe van R. van Houssel voor haar man.
1796	Kinderen van de weduwe van R. van Houssel voor hun moeder.
17-11-1796	De heer A. de Rook voor zijn dochter.
10-12-1797	Weduwe van Hendrik van den Ham voor haar man.
1798	W.A. van Eeden voor zijn dochter.
20-11-1800	Kinderen van de weduwe van Hendrik van den Ham voor hun moeder.
1802	G. Versteeg, B. Poning en D. Schaay.
6-9-1804	Begraven de weduwe van Dirk Schaaij.
1806	Begraven de echtgenote van Benjamin den Ouden.
1806	Begraven een kind van de predikant.
1807	Begraven een kind van de predikant.
1807	Begraven Jenneke van Beusekom, echtgenote van Antonie van Ooyen.
1808	F. Belligam.
1808	Anna Charlotte Scheffers.
1811	Begraven de echtgenote van mr. A. de Roock.

Bron

- Archief N.H. gemeente Opijnen 1772-1953 inv.nrs. 20 e.v. (Streekarchivariaat West-Betuwe locatie Neerijnen).

Opsporing gezocht 2

Via e-mail ontving de secretaaris een vraag van Jeff den Biesen, die we hiermee aan de leden willen voorleggen. Antwoord graag aan de redactie van *Aqua Vitae*.

De familienaam "den Biesen" heeft zijn oorsprong in Echteld met de eerste vermelding in begin 1600. De boerderij van 1830 schijnt inderdaad de tweede boerderij te zijn. Ik geloof dat de hedendaagse boerderij het eigendom is van de Dullerts Stichting. Maar ik heb geen adres of contact. Ik zou graag alle bijzonderheden (geschiedenis) van de boerderij willen weten en wie de eigenaren

van de boerderij zijn geweest. Ik ben geïnteresseerd om uit te vinden of de boerderij en de landgoederen eventueel het eigendom zijn geweest van de Nederlandse tak van de Teutonic Order, waarvan Alden Biesen in België de hoofzetel vormde.

De legende zegt dat onze "eerste" voorvader rond 1600 een jonge vrouw schaakte en met haar over de rivier vluchtte, vandaar de naam "den Biesen" in Beneden-Leeuwen en andere plaatsen.

Als u eventueel inlichtingen kunt verkrijgen over de boerderij zou u mij daar een groot plezier mee doen.

Ik ben oorspronkelijk van Alverna. Mijn vader was geboren in Deest.

Hartelijk bedankt voor eventuele hulp.

Jeff den Biesen

5191 - 11th Street NE

Salmon Arm, B.C.

V1E 3N3

Canada

denbies@jetstream.net

De rode loop in Andelst 1783

W. van de Westeringh, Heteren

Inleiding

Eerder is al wat geschreven over de *rode loop*-epidemie die in de Over-Betuwe heerste in 1783 (1, 2). Nu zullen enige gegevens over deze ziekte in Andelst gegeven worden, zoals die gevonden zijn in het Oud-Archief van het (voormalige) polderdistrict Over-Betuwe (3, 4). De overlijdensgegevens zijn vergeleken met de namen van degenen die in dezelfde tijd in Andelst begraven zijn (5).

Twee lijsten van zieken

E. H. Coeleman, de schout van het schoutambt Valburg stelde op 16 augustus 1783 een "Memorie" op "van die geene die onder het Schoutampt Valburg aan de roode loop en heete koorsen laboreeren, daer van geneesen en gestorven zijn".

Onder Andelst, aan de rode loop:

Willem Roeleven; Dood.

Zijn Vader Herm. Roeleven; Dood.

Jab Gerrit Kruijff }

Wed.e Holman, met } laboreeren daeraen

Haar Soon en Dogter }

(deze 6 personen) meedicineren bij den Apotheker van Nas te Wageningen".

Op dezelfde datum maakte J. P. Hartmann, meester chirurgijn, wonende te Valburg, een "Lijst der patienten alwaer ick gerequireert ben, en door mijn, zijn, en noch dagelijcx worde gevisiteerd".

"Andelst:

Hend.k V. Doorn

Hermanus Buurman } knegt en

Derk Hol } meijd bij

Jantje Rijnders } G. Roes

(alle 4) galkoors; Deese alle noch laboreerende".

Hij geeft ook nog toelichting over het ziektebeeld van *galkoorts* (en het ene geval van *rode loop*?) in het schoutambt Valburg. Hij schrijft: "De lijders beginne te klagen over gevoel van koude rillingen, waerop een brand volgd, sware pijn in het hoofd, en lenden, walging om te braaken, een swaarte in de bove buijk het geen haer doodelijk benauwt maakt, de eetlust is verlooren, veele klagen over een bittere leelijke smaak, de tong is met een witte korst beset en zeer droog, de dorst is veel malen ondraagelijk, de pols vind men zeer koortsig dog swak, ende lijders zijn om de anderde dag altijd wat beter".

Lijst van overledenen

Op grond van de beide vorige lijsten zou men de indruk krijgen dat er weinig zieken in Andelst waren. Dit klopt in zoverre, omdat waarschijnlijk op de datum dat de lijsten opgesteld werden, er inderdaad nog weinig zieken waren. Maar in het Dorpsboek van Andelst zijn liefst 27 namen genoteerd van mensen die tussen 9 augustus en 29 oktober aan de *rode loop* of *persloop* overleden. We lezen in het Dorpsboek van Andelst (1772 – 1792) het volgende:

"In het Jaar 1700 drie en tagentig den 25 Julij openbaarde zich in het Kerspel Andelst de Rode of Pers Loop, en sijn deese volgende Persoonen aen overleeden.

Den 9. August overleet het Kind van Johannes Adriaens.

Den 14. dito overleet Willem Roeleven en Harmen Roeleven.

Den 20. dito overleet Lambertus Holmans en het Kind van Johannes Adriaas.

Den 22. dito overleet J.G. de Kruijff en Johannes Kuiper.

Den 25. dito overleet het Kind van Willem Roeleven.

Den 31. dito overleet Jan Klijn.

Den 1. September het Kind van Jan Klijn.

Den 2. dito overleet het Kind van Hendrik Wijnhooven.

Den 3. dito overleet Hendrik Doelemans en de Huisvrouw van Berend van Dijk en Lijbert van Loon.

Den 8. dito overleet de vrouw van Hendrik Hermse, en de Zoon van Berent van Dijk.

Den 9. dito overleet de Huisvrouw van Gerrit Hendrikse.

Den 13. dito overleet de Zoon van Arie van Doorn.

Den 14. dito overleet het Kind van Arent Gepkens.

Den 15. dito overleet Lena Deijs, Hendrik Gepkens, en Willem Jansen.

Den 18. dito overleet Steven Deijs.

Den 21. dito overleet de Knecht van Arent Gepkens.

Den 28. dito overleet de Vrouw van Arie van Geijn.

Den 8. October overleet de Zoon van Arie van Geijn.

Den 29. dito overleet Willem Tap”.

Gelet op het weinig dat in de beide eerste lijsten staat, mag misschien geconcludeerd worden dat er meer lijsten geweest zijn die niet bewaard gebleven zijn, want anders heeft men de ziekte niet herkend of onderschat. Zoals gezegd, de beide lijsten d.d. 16 augustus 1783, waren gemaakt aan het begin van de uitbraak van deze zeer besmettelijke ziekte.

Lijst van begravenen

- 11 Aug. Het Kind van Johannes Adriaans, zijnde het eerste dat in dit algemeen droevig loopjaar alhier is overleeden en begraven.
- 15 Aug. begraven Willem Roeleven en Harmen Roeleven, beide aan de loop overleden.
- 21 Aug. begraven Lambertus Holleman en het Kind van Johannes Adriaans, beide aan de loop overleden.
- 23 Aug. begraven Jan Gerret de Kruyf en Johannes Kuiper, beide aan de loop overleeden.
- 10 September begraven Elisabeth van Geyn, vrouw van A. van Geyn, aan de loop overleeden.
- 12 September begraven Neeltje Peperkamp, aan de loop overleden.
- 13 September begraven Derk van Doorn, aan de loop overleden.
- 15 September begraven het Kind van Arend Gepkens, aan de loop overleeden.
- 16 September begraven Lena Deys Hendrik Gepkens WZ en Willem Janssen, alle 3 aan de loop overleeden.
- 19 September begraven Steven Deys, aan de loop overl..
- 22 September begraven de Weduwe G. Burgers en de Knecht van A. Gepkens, beide aan de loop overl..
- 29 September begraven de Vrouw van Arie van Geyn, aan de loop overleeden.
- 3 October begraven het Kind van Jacob Jordaan, aan de loop overleeden.
- 9 October begraven het Kind van Hendrik van Geyn, aan de loop overleeden.
- 22 October begraven de Vrouw van Jacob Jordaan, aan de loop overleeden.
- 1 November begraven Willem Tap, zijnde de laatste in dit jaar aan de loop overl.

Vergelijken we de lijst van aan de *rode loop* overledenen te Andelst met de namen van degenen die aan deze ziekte overleden waren en te Andelst begraven werden, dan zijn er verschillen. Sommigen uit Andelst die aan de *rode loop* overleden waren, staan niet in het begraafboek van Andelst, anderen staan wel in dat begraafboek, maar niet in de lijst van aan de *rode loop* overledenen te Andelst. De reden ervan is niet nagegaan; men kan elders overleden zijn, maar te Andelst begraven, of omgekeerd, in Andelst overleden en elders begraven.

Voorbeeld: het kind en de vrouw van Jacob Jordaan. Jacob Jordaan was geboren in en woonde in Welie, een buurschap tussen Andelst en Hien. Hij was op 16 april 1779 in Hien-Dodewaard getrouwd met (Anna) Maria Willems, die in Ewijk geboren was en in Herveld woonde. Beiden waren Rooms, zoals staat bij de inschrijving van hun voorgenomen huwelijk in het (Ger.) trouwboek van Herveld. Na de dood van zijn vrouw hertrouwde hij op 21-5-1784, eveneens in Hien-Dodewaard, met Geertruy Peters die in Andelst woonde, maar in Dodewaard geboren was.

Vergelijking van de beide lijsten waarop dezelfde namen voorkomen, laat uitkomen dat de meesten de dag na het overlijden begraven werden. Wat ook opvalt is dat in de periode dat de *rode loop* in Andelst heerste, er geen andere begrafenis geweest zijn.

Bronnen

- 1 Westeringh, W. van de (2002). Willem van den Toorn (1740 – 1783) te Oosterhout (Gld.), overleden aan de rode loop. In: Aqua Vitae, 5de jg., nr. 2, blz. 13 – 15.
- 2 Westeringh, W. van de (2003). De rode loop in het schoutambt Heteren 1783. In: Aqua Vitae, 6de jg. nr.2 blz. 6 – 11.
- 3 Archief Waterschap Rivierenland; Oud-Archief polderdistrict Over-Betuwe, inv.nr 1103.
- 4 Archief Waterschap Rivierenland; Archief dorpspolders Over-Betuwe, inv. nr 5 (Dorpsboek Andelst).
- 5 Gelders Archief; Begraafboek Andelst 1782 – 1811.

Over apotheker Van Nas te Wageningen

Zie A.C. Zeven (2003). Uit het Wagenings Gemeentearchief. Oude documenten vertellen de geschiedenis van Wageningen. Deel 14.

Apotheker J. van Nas. In: Oud-Wageningen, 31ste jg., nr. 2, blz. 37 – 42.

Huwelijken voor schepenen van Hedel, 1642-1696 en 1748-1795

J.J.A. Buylinckx

Onbekende 18^e eeuwse akten

Het rechterlijk archief van de hoge heerlijkheid Hedel werd enkele jaren geleden door het Gelders Archief in Arnhem (voorheen Rijksarchief in Gelderland) overgedragen aan het Streekarchief Bommelerwaard. Bij controle van de in Arnhem opgemaakte summier inventaris van dit archief bleek onder inventarisnummer 106 een pak te zijn omschreven als 'Interrogatoria en kondschappen 1774-1810'. De jaartallen bleken niet te kloppen en er werden ook allerlei andere stukken in aangetroffen. Daaronder twintig akten van voor schepenen gesloten huwelijken en een verklaring van het verlenen van toestemming voor een huwelijk.¹ Ze dateren allemaal uit de periode 1769-1795. Bij nader onderzoek bleken deze akten ook te zijn ingeschreven in het dingsignaat.² Ook in het geloftesignaat over de jaren 1740-1758 werden twee huwelijksakten aangetroffen uit respectievelijk 1748 en 1751.³ Voor zover bekend werd op al deze akten nooit eerder de aandacht gevestigd.

Correct overzicht 17^e eeuwse akten ontbreekt

Eerder was er wel aandacht voor een aantal 17^e eeuwse huwelijksinschrijvingen in diverse rechterlijke protocollen van Hedel.⁴ Over een deel daarvan verscheen in 1960 een publicatie⁵ en bij het Gelders Archief was een aantal akten gefotokopieerd, ingebonden en opgenomen in de serie dtb-registers.⁶ Bij nader onderzoek bleken de publicatie en de fotokopieën van elkaar te verschillen. Ze betreffen deels niet dezelfde akten en bovendien trof ik een akte aan die in geen van beide was opgenomen.⁷

Alle akten van vóór 1796 bijeen gebracht

Redenen te over om onderstaande lijst te maken van alle thans bekende schepenuwelijkten van Hedel van vóór 1796. Inclusief een akte waarbij toestemming wordt verleend voor een huwelijk (hieronder nr. 40), betreft het 58 huwelijken. Van die akten zijn fotokopieën gemaakt en opgenomen in de serie dtb-registers van het streekarchief ter vervanging van het incomplete dtb-register met kopieën van 17^e eeuwse akten (dtb-register 907).⁸ Vanaf 1796 is er door de schepenbank een afzonderlijk register van huwelijken aangelegd dat gewoon, samen met de huwelijksbijlagen, is opgenomen in de van ouds bekende serie dtb-registers.⁹ Er zullen ongetwijfeld meer schepenuwelijkten zijn geweest in Hedel

vóór 1796, maar de akten daarvan zijn niet bewaard gebleven althans –wellicht beter geformuleerd gezien het bovenstaande – ze zijn tot op heden niet bekend.

Toelichting bij de lijst

Naast de namen van de gehuwden en de data van trouw en (indien bekend ondertrouw) zijn de meeste overige terzake doende details in de lijst opgenomen zoals de plaats van herkomst van de bruid en bruidegom, eventuele vroegere huwelijken, e.d. De namen van de schepenen waarvoor zij trouwden (soms is ook de schout of drost aanwezig) zijn niet steeds genoemd. Vooral de 17^e eeuwse huwelijksakten hebben meer de vorm van terloopse aantekeningen in de schepenprotocollen en bevatten zelden meer gegevens dan in deze lijst zijn opgenomen. De 18^e eeuwse akten zijn iets uitvoeriger, zoals ook in de lijst te zien is. Het verdient uiteraard altijd aanbeveling om de akte zelf te raadplegen, temeer daar bij de transcriptie van namen gemakkelijk foutjes kunnen worden gemaakt. Bij de 18^e eeuwse huwelijken tussen Katholieken en Gereformeerden werd genoteerd dat de bruid en bruidegom beloofden zich te houden aan de voorschriften op dat gebied (o.a. vervat in een plakkaat uit 1752). Dat hield in dat werd beloofd dat de Gereformeerde partner niet gehinderd zou worden om zijn of haar godsdienst uit te oefenen en dat de kinderen uit het huwelijk Gereformeerd zouden worden gedoopt en opgevoed.

De namen van de maanden zijn verkort weergegeven en daarnaast zijn de volgende afkortingen gebruikt: j.m. = jongeman, j.d. = jongedochter, geb. = geboren, won. = wonende, R.K. = Rooms Katholiek, Ger. = Gereformeerd, o. = ondertrouw, x = huwelijk. Tussen haakjes wordt steeds de vindplaats van de originele huwelijksinschrijving aangegeven. Bij de meeste 18^e eeuwse huwelijken zijn er steeds twee bronvermeldingen, die van de losse akte en die van de plaats waar het huwelijk in het register is ingeschreven.

Lijst

1. **Aert Aertsz. de Bie van Driell** en **Arijken Peters**, dochter van Peter Thonissen, x 20 febr 1642 oude stijl, ten huize van Griet Peter Tonis, weduwe van Peter Thonissen. (192/148 p. 8).
2. **Geurt Barthen** en **Jenneke Aert Roelofs** (Roeloffs), x 29 dec 1643. (192/124 p. 87).
3. Den E. heer **Johan van de Poll**, drossaert te Hedel, en d'eerbare deuchtrijcke joffr. **Hendrica de Louw**, x 25 mei 1644. (192/124 p. 91).

4. **Barent Peters Timmerman** en **Lijske Jans van Deijl**, x 22 sept 1644. Het blijkt dat ze 'eene merckelijckken tijt geleden voor de paep sijn getrouwt.' De ter gelegenheid daarvan opgemaakte akte van huwelijksvoorwaarden d.d. 31 december 1636 was nog niet geregistreerd en daarom geschiedt dat nu. Uit die huwelijksvoorwaarden blijkt onder andere dat de bruidegom weduenaar is, dat de bruid weduwe is van Gijsbert Hendriks en dat zij elk twee voorkinderen hebben. (192/124 p. 96-99).
5. **Geurt Fredericxs** en **Freesken Huijberts**, x 'met consent van den heer drossaert Van de Poll' 1 feb 1654. (192/126 p. 7-8).
6. **Jan Peters van der Poorte** en **Peterke Dircx de Cleijn**, 'beijde jongeluijden alhier', x 20 jun 1654. (192/126 p. 55).
7. **Jan Jans van Bockhoven** en **Jenneken Aerts Hagelaer**, x 4 aug 1657. Achter de huwelijksinschrijving is een testament van beiden opgenomen van dezelfde datum waaruit onder andere blijkt dat ze allebei wonen te Bokhoven, de bruidegom weduenaar is, een kind heeft genaamd Mariken Jans en dat de bruid weduwe is van Goyert Barten en ten tijde van het opmaken van het testament ziek is. (192/126 p. 252-257).
8. **Govert Aerts Wolfs** en **Willemken Hendricx**, x 4 okt 1657. (192/126 p. 266).
9. **Geurt Jansen Mulder** en **Maria Hendricx**, x 4 okt 1657. (192/126 p. 266).
10. **Dirck Peters van der Poorte** en **Anneken Otten van Malsen**, 'beijde jongeluijden alhier', x 4 jul 1658. (192/126 p. 298).
11. **Aert Jacobsz. van der Horst**, j.m., en **Iken Lamberts**, weduwe van Cornelis Aerts Smith, x 16 nov 1658. De schepenen verklaren dat 'de heer drossaert M. van de Poll daer in geconsenteert heeft'. (192/126 p. 303).
12. **Maerten Gerrits** en **Iefken Jans**, x 'met consent van den heere drossaert' 7 jun 1661. (192/127 p. 35).
13. **Peter Arijens van Loon** en **Arijaentje Jans de Visscher**, x 25 mei 1662. (192/127 p. 72).
14. Den Ed. Joncker **Johan Huninga van Oostwalt** en de Ed. Juffr. **Johanna Marija van de Poll**, x 29 jan 1665. (192/127 p. 129).
15. **Peter Ariens van Loon**, weduenaar en **Grietjen Ariens van Horsen**, j.d., x 26 aug 1666. (192/127 p. 171).
16. **Jan Henricx van Roermudt** en **Grietjen Gielis**, x 17 dec 1666. (192/127 p. 186).
17. **Jan Jans van Erckel** en **Anneken Claes Plugers**, x 28 sep 1667. (192/127 p. 212).
18. **Jacobus Peters van der Poorten** en **Peterken Frans**, x 23 mrt 1669 'Stil. Vet.' (Stilo Veteri = oude stijl). (192/127 p. 271).
19. **Jan Daniels**, j.m. van Ammerzoden, en **Jenneken Lamberts**, j.d. van Hedel, x 29 aug 1669 (192/127 p. 285).
20. **Aert Jans van Santen**, j.m. van Boxtel, en **Reijntien Jans Visser**, j.d. van Hedel, x. 15 jan 1670. (192/127 p. 292).
21. **Wouter Roberts Kivits**, j.m., en **Metjen Willem Eijmberts**, j.d., x 1 feb 1670. (192/127 p. 294).
22. **Aerdts Goverts Wolfs**, j.m., en **Corstiaentjen Harmens van Bochoven**, j.d., x 30 nov 1674. (192/127 p. 355).
23. **Wouter Fransz.** en **Lijsken Teunis Aerts van Boxtel**, x 26 jan 1677. (192/127 p. 391).
24. **Snetfinck** (of **Huetfinck?**) **van der Horst** en **Anna Jans Putter**, x 7 mrt 1677. (192/128 p. 11).
25. **Elis Hagelaer**, weduenaar, en **Ariaentjen Aerts**, j.d., x 24 okt 1677. (192/128 p. 27).
26. **Teunis Gielen van Breda** en **Geurtjen Tomaes**, x. 26 feb 1679. (192/128, p. 42).
27. **Cornelis Dielisz.**, j.m., en **Jenneken Mertens**, x 25 apr 1679. (192/128 p. 46).
28. **Jan Danielsz. van Amelroy**, weduenaar, en **Meriken Jan Reijnen**, j.d. van Hedel, x 17 aug 1679. (192/128 p. 65).
29. **Jan Wesselen**, j.m. van Hedel, en **Willemken Jans Vissers**, j.d. van Hedel, x 24 apr 1682. (192/128 p. 120).
30. **Gijsbert Gerrits de Rouw**, j.m., en **Judick Daniels van Houten**, weduwe van Hendrik Lamberts van Leende, x 24 dec 1682. (192/128 p. 125).
31. **Joris Janssen Smith**, j.m. tot Hedel, en **Leijntjen Claes Folckers**, j.d. van Ammerzoden, x. 17 feb 1683. 192/128, p. 130).
32. **Elis Hagelaer**, laatst weduenaar van Ariaentje Aerts, en **Metje Willems**, weduwe van Wouter Robber de Mulder, x 23 feb 1686. (192/128 p. 168).
33. **Johan de Putter**, j.m. van Zaltbommel, en **Jenneken Ansems**, weduwe van Drick Petersz. van der Poorten, x 1 apr 1691. (192/128 p. 259).
34. Den Ed. geb. heer **Justin Flemming**, heer van Swollingen etc., en d'Ed. geb. Juffr. **Amerentiana Lutgardis van de Poll**, x 7 aug 1692. (192/128, p. 286).
35. Den Ed. geb. heer **Frans Rudolph van Smitz** (Schmitz?), luitenant van een compagnie ruiters ten dienste van deze lande, en d'Ed. welgeb. juffrou **Izabella Margareta van de Poll**, x 22 nov 1696. (192/128 p. 344 en 192/148).
36. **Crijn van Zelst**, j.m., geb. en won. te Ammerzoden, en **Maria de Goeij**, j.d., geb. en won. te Hedel, x 19-05-1748. (192/130 p. 436).
37. **Jan de Goeij**, j.m. geb. en won. te Hedel en **Anneke van Kessel**, j.d., won. te Driel, x 19-02-1751. (192/130 p. 446).
38. **Carel de Bretone**, gepensioneerd luitenant in dienst van de Verenigde Nederlanden, geb. te Venlo en won. te Hedel, en **Catharina Kluijtmans**, geb. en won. te Hedel, beiden R.K., o. 16 sept 1769, x 1 okt 1769. (192/148 en 192/2 p. 134).

39. **Hendrik de Klijn**, j.m. geb. te Hedel, soldaat in het 2° bataillon van den luitenant-generaal De Maleprade in de compagnie van den luitenant-kolonel Grave van Efferen, thans in garnizoen te Utrecht, en **Geertruy van Alem**, j.d. geb. en won. te Hedel, beiden R.K., o. 14 jun 1771, x 10 jul 1771. (192/148 en 192/2 p. 158-159).
40. Verklaring van **Engel Couwenberg**, weduwe van Cornelis van Buuren en hertrouwd met Willem van Zelst, waarbij zij toestemming geeft voor het huwelijk van haar meerderjarige zoon **Jacobus van Buuren** met **Lena van Schaik**, 13 jan 1773. (192/148 en 192/2 p. 162-163).
41. **Leendert Verhoeven**, j.m. geb. en won. te Hedel, en **Jenneke van Poederoijen**, j.d. geb. te Zuilichem en won. te Hedel, beiden R.K. 'dog zijnde de bruyd te voren gereformeerd geweest, waarom aen ons gebleken is, die sedert meer als een jaar tot de Roomse Religie is overgegaen en hare mondige jaren berijkt heeft', o. 13 mrt 1773, x 31 mrt 1773. (192/148 en 192/2 p. 163-164).
42. **Hendricus Teuling**, j.m. geb. en won. te Rosmalen, en **Cornelia van Lith**, j.d. geb. te Beest en won. te Hedel, o. 29 mrt 1780, x 18 apr 1780. (192/148 en 192/2 p. 222).
43. **Hendricus van de Pol**, j.m. geb. en won. te Hedel, en **Maria van Alten**, j.d. geb. en won. te Hedel, o. 21 jul 1781, x 5 aug 1781. (192/148 en 192/2 p. 239-240).
44. **Jacobus van Bokkel**, j.m. geb. te Empel en won. te Hedel, en **Pietronella van Empel**, j.d. geb. en won. te Hedel, o. 16 nov 1781, x 22 dec 1781. (192/148 en 192/2 p. 240-241).
45. **Jan Nettenbreijer**, j.m. geb. en won. te Hedel, en **Elske van Alem**, geb. en won. te Hedel, o. 26 aug 1784, x 16 sept 1784. (192/148 en 192/2 p. 283).
46. **Jan Couwenberg**, j.m. geb. en won. te Hedel, en **Anneke de Grauw**, j.d. geb. en won. te Hedel, o. 1 apr 1785, x 28 apr 1785. (192/148 en 192/2 p. 288).
47. **Antonie van Wel**, weduwnaar van Jenneke van der Loo, geb. en won. te Hedel, en **Elisabett Bresser**, j.d. geb. tot Vught en won. te Hedel, o. 26 okt 1787, x 11 nov 1787. (192/148 en 192/2 p. 313).
48. **Jacob Baijens**, j.m. geb. en won. te Hedel, Ger., en **Geertruy van Alem**, weduwe van Hendrik de Klijn, geb. en won. te Hedel, R.K., o. 9 jul 1790, x 25 jul 1791. (192/148 en 192/2 p. 336-337).
49. **Nol de Goey** (Goeij), j.m. geb. en won. te Hedel, en **Anneke van Loon**, j.d. geb. en won. te Hedel, o. 27 apr 1791, x 15 mei 1791. (192/148 en 192/2 p. 348-349).
50. **Daniel Wolfert**, j.m. geb. in Nassau Wielborgse en won. te Hedel, en **Tryntje den Bol**, j.d. geb. en won. te Hedel, o. 3 mei 1791, x 23 mei 1791. (192/148 en 192/2 p. 349).

51. **Andries Loog**, j.m. geb. in het Keurvorstendom Saxe Weijmar en won. te Hedel, en **Maria Philippina van de Graaf**, j.d. geb. te Heusden en 'gewoond hebbende' te Oosterhout, o. 13 mei 1791, x 1 jun 1791. (192/148 en 192/2 p. 349).
52. **Huijbert den Bol**, j.m. geb. en won. te Hedel, en **Agata Elisabet de Graef**, j.d. geb. te Schoonhoven en won. te Engelen, 1 jun 1791, x 21 jun 1791. (192/148 en 192/2 p. 360).
53. **Jan Vos**, j.m. geb. en won. te Hedel, en **Cornelia Nefkens**, j.d. geb. en won. te Hedel, o. 24 aug 1792, x 16 sept 1792. (192/148 en 192/2 p. 362).
54. **Louwis (Louwies) J. van Hees**, j.m. geb. en won. te Hedel, en **Adriana van Hees**, j.d. geb. te Veen en won. te Hedel, o. 6 apr 1793, x 21 apr 1793. (192/148 en 192/2 p. 380-381).
55. **Cornelis Wijnstekers**, j.m. geb. en won. te Hedel, en **Anneke van den Broek**, j.d. geb. en won. te Hedel, o. 20 apr 1793, x 11 mei 1793. (192/148 en 192/2 p. 381).
56. **Marinus Vos**, j.m. geb. en won. te Hedel, en **Maria de Klijn**, j.d. geb. en won. te Hedel, o. 18 jul 1794, x 10 aug 1794. (192/148 en 192/2 p. 423).
57. **Jacob van der Heijden**, j.m. geb. te Heeswijk, R.K., en **Maria van Offenbeek**, weduwe van Doris van Driel, geb. te Hedel, Ger., o. 13 feb 1795, x 24 mrt 1795. (192/148 en 192/2 p. 423-424).
58. **Gerrit Cooyman**, j.m. geb. te Tuijl, en **Catrina Duyts**, j.d. geb. te Den Bosch, o. 24 apr 1795, x 13 mei 1795. (192/148 en 192/2 p. 424).

PORT BETAALD

GORINCHEM

Noten:

1. Over het hoe en waarom van het sluiten van burgerlijke huwelijken voor de invoering van de burgerlijke stand zie: Wissing, P. van (eindred.), *Geldersen gezocht. Gids voor stamboonderzoek in Gelderland*, Arnhem-Den Haag 1996, p. 38,41-42 en Keverling Buisman, F., *'Luijsigh ende pluysigh'. Huwelijksontbindingen in het zeventiende-eeuwse Gelre*, in: *Pro Memorie. Bijdragen tot de rechtsgeschiedenis der Nederlanden*, 4 (2002) afl. 2, p. 305-319.
2. Streekarchief Bommelerwaard te Zaltbommel (SAB), Rechterlijke archief Hedel (RAH), inv.nr. 192/2 dingsignaat 1758-1798. De betreffende losse akten zijn uit inventarisnummer 192/106 gelicht en vooralsnog als 192/148 opgenomen in het archief. Daarbij is gevoegd één losse huwelijksakte uit 1696 die zich bevond in 192/136 (tussen de concepten van voluntaire akten).
3. SAB, RAH, inv.nr. 192/130.
4. SAB, RAH. De 17e eeuwse inschrijvingen zijn te vinden in de inv.nrs. 192/124, 192/126, 192/127, 192/128 en 192/148.
5. Wijnaendts van Resandt, W. , "Huwelijken voor Schepenen van Hedel 1642-1696", in: *Jaarboek van het Centraal Bureau voor Genealogie*, XIV(1960), p. 43-44.
6. Gelders Archief te Arnhem (GAA), collectie (kopieën van) Retroacta van de Burgerlijke Stand (RBS), nr. 871.1. In de collectie doop-, trouw- en begraafregisters (dtb-registers) van het SAB zijn (microfiches van) deze kopieën opgenomen als nr. 198/907.
7. In het artikel van Wijnaendts van Resandt worden 27 huwelijken vermeld, acht daarvan komen niet voor in de fotokopieën. In dtb-register 871.1 (nummering GAA) of 198/907 (nummering SAB) komen daarentegen 7 akten voor, die niet in het artikel van Wijnaendts van Resandt voorkomen. Daarnaast trof ik nog een huwelijksakte aan die in geen van beide is opgenomen (hierboven nummer 34).
8. In 2003 zullen van die fotokopieën ook microfiches worden vervaardigd, zodat raadpleging van de akten in zelfbediening op de studiezaal verder vergemakkelijkt wordt. Tot die tijd kunnen de fotokopieën worden geraadpeegd (aan te vragen als 198/907).
9. SAB, collectie dtb-registers 198/908 (hewelijksakten 1796-1807), 198/909 (lijst van huwelijken 1803-1806; deze huwelijken komen ook voor in 198/908) en 198/910 (hewelijksbijlagen 1801-1810).

Afzender
NGV afdeling Betuwe
Achterstraat 22
4054 MT Echteld